

OTVORENÁ NÁRUČ

ČASOPIS CIRKEVNÉHO ZBORU EVANJELICKEJ CIRKVI A.V. V NITRE, ZIMA 2017

500 ROKOV
1517 - 2017

ZAČNI OD SEBA

Blížia sa Vianoce a o chvíľu sa skončí päťstý rok od vzniku Lutherovej reformácie. Počas celého roku sa konalo množstvo podujatí, ktoré chceli jubileum prízvukovať a osláviť. Vznikala pritom i súťaživá, ľahko neurotická nálada: Pripomenuli sme si jubileum dosť dôstojne? Vymysleli sme naozaj niečo netradičné? Zostanú naše podujatia v pamäti? Nezostali sme jubileu niečo dlžní?

Na takýto typ myšlienok nadväzujú ďalšie.

Jedny úzko súvisia s konfesionalizmom, s presvedčením, že najdôležitejšia vec, ktorá sa vo viere odohráva, je hrdosť na vlastnú komunitu. Takéto myšlienky prinášali v súvislosti s jubileom resentment a nespokojnosť: Sme tu 500 rokov a prečo sa dnes o nás tak málo hovorí? Prečo nemáme viac priestoru v médiách? Prečo je tak málo uznávaný náš význam pre národ?

Iné sú realistickejšie: Prečo keď iní rastú, alebo sa aspoň držia, my strácame päťtisíc členov ročne? Prečo sa návštevnosť Služieb Božích zasekla na desiatich percentách? Prečo sa nám tak ťažko k viere privádzajú deti, mládež, mladé rodiny? Prečo je tak zložitá od mnohých evanjelikov vymôcť čo i len malý cirkevný príspevok raz do roka?

Čo robiť? Nedávno bola táto otázka úprimne vyslovená na našom stretnutí mužov. Na jednej strane sme sa zhodli na tom, že odpoveď je hodná dizertačnej práce. Na druhej strane sme sa zhodli na tom, čo radí stará duchovná múdrosť: Začni od seba. To je ten Archimedov bod, z ktorého sa dá pohnúť cirkvou.

(pokračovanie na str. 2)

Klesni z duchaplných teoreticko-diskusných výšav konfesionalizmu. Nevzrušuj sa tým, ktorá z celebrit je luterán, prečo nedávali prenos z nejakých našich osláv, alebo či nás dostatočne spomenul vo svojom príhovore nejaký politik. Zostúp na úroveň svojho vlastného ja. Presne tak, ako keď sa ponoríš do vody a vnímaš iba tlkot vlastného srdca. Dopátraj sa k sebe a začni od seba.

A neprepadni ani ubitosti. Pozdvihni sa, možno z ubolenia, že si zostal sám, že ľudia, svet a život sa rútia vlastným smerom, že o vieru, cirkev, či obyčajnú brigádu v kostole má už iba málokto záujem, že ty so svojim záujmom, vierou a službou si zostal solitérom. I takéto trápenie bráni začať od seba, lebo neustále začína iba od svojich ťažkých myšlienok a stavov.

Najťažšie je k začatiu od seba vyzvať tých, ktorí netušia, že jestvuje nejaký problém. Tí, ktorí sú veľmi ďaleko, ale predsa sú uistení, že matrikovo patria k tej výbornej komunite, ktorá „nie je taká bigotná“ a „farári sa ženía“ a „u nás sa všetko môže“ a „štúrovci boli luteráni“ a „máme krajšie omše“. Ak za storočia v našej cirkvi vzniklo niečo ozrutné a odporné, je to práve idylická hrdá evanjelická sebaubezpečenosť, že je všetko v poriadku, aj keď s ničím nič nemám. Všetko je v poriadku len preto, lebo som štatisticky evanjelik. Evanjelictvo, ako nový typ odpustku....

Začni od seba. Ako múdrosť to znie dobre, ale čo ďalej? Ako sa to robí, začať od seba?

Kto si túto otázku poctivo položí, získa z Písma cenné usmernenie. Skrýva sa v slovách Pána Ježiša: Ja som kmeň viniča a vy ste ratolesti.... Kto zostáva vo mne a ja v ňom, ten prináša veľa ovocia (Ján 15, 1 - 5). Zčať od seba znamená začať od seba, ale zároveň i od dvojice: ja a Ježiš. Jednoduchým základom života kresťana je to, že žije vo dvojici s Kristom. Životodarné prirastenie ratoliestky ku kmeňu viniča, to je

Foto: Eva Elková

Veľa ovocia.

metafora môjho vytvorenia dvojice s Pánom Ježišom Kristom.

Zčať od seba znamená začať odo mňa a Ježiša. Nič iné, nikoho iného, žiadne okolnosti, stavy a skúsenosti nemám pred sebou, iba mňa a Ježiša. Je pre mňa reflektovaným, vstrebaným, spoľahlivým, prežívaným, základným, určujúcim faktom, že som Mu bol tak drahý, že ako pravý Boh sa kvôli mne stal pravým človekom? Nekonečný sa stal konečným, vstúpil pre mňa do sveta, zjednotil sa so mnou na úrovni detského telička, ktoré bolo ako to moje? Že som Mu bol tak cenný, že zomieral za mňa na kríži a smrť, ktorá je predo mnou zakúsil i On, v sprievode hanby, odsúdenia a výsmechu a tak ma zbavil nadvlády smrti? Že ma tak miluje, že mi vo vzkriesení otvoril večnosť, dych vyrážajúce obdarovanie? Že nemám sám nič vlastné, áno milý Martin Luther, súhlasím, nemám nič vlastné – telesné, duchovné, duševné, morálne, hlbinnop-psychologické, náboženské, ezoterické, okultné - z čoho by som prekonal ohraničenosť smrťou a zánikom, ale že všetko mi bolo darované Ježišom? Že mi dáva vidieť pravdu o sebe, že nie som taký dobrý, ako sa v tom sám ubezpečujem, ale hriešny a stratený, že i ja potrebujem pomoc a znovuzrodenie a moje prežitie neúspechy a pokorenia sú Jeho

pedagogickou cestou so mnou? Že Mu tak na mne záleží, že ma vedie k inému, novému životu, k poslušnosti, osobnej premene a nasledovaniu? Že mi dáva žiť paradox každodenného usmrcovania vlastného „ja“, „topenia starého Adama“, čo je pre moju sebalásku nepríjemné, ale jediné oslobodzujúce a napokon sladké? Že tak po mne túži, že mi otvoril cestu modlitby, sviatostí, uctievania a čerpania z Písma, aby som mohol byť vyživovaný Ním, ako je ratoliestka vyživovaná z kmeňa? Že mi tak dôveruje, že mi zveril privilégium slúžiť Mu a svedčiť o ňom tak jednoducho, nemotorne, ale najvrúcnejšie, ako to len dokážem?

Toto je to, čo ja ukladám do prvého bodu slimáčika, od ktorého sa odvíja všetko ostatné v živote a áno, napokon i obnova cirkvi. Ktoré sú tie tvoje myšlienky, slová a činy, ktorými by si ty začal sám od seba, od svojej dvojice s Kristom?

Končí sa päťsty rok reformácie a ja som reformačne vyzval konfesionalistov, ubitých i formálnych začať od seba. Že som zabudol na teba, drahá sestra a brat, ktorý Krista úprimne miluješ a je ti všetkým? Čo máš robiť ty? Vážne dielo s veľkým zaslúbením: začať od seba.

Ivan Elko, zborový farár

ADVENT - ODSUŇME VÝKON DO TIEŇA MLČANIA A OČAKÁVANIA

„Len na Boha, mlčiac, očakáva moja duša, od neho je moje spasenie.“
(Žalm 62,2 – preklad profesora Roháčka)

Minulú – jesennú Otvorenú náruč sme venovali 500. výročiu reformácie. Zo svetského, no i cirkevného hľadiska možno reformáciu považovať za počiatok novodobého kultu vzdelanosti. Zrejme preto – podvedome si uvedomujúc túto skutočnosť, sme pri tvorbe textov kládli možno až extrémny dôraz na „perfektnosť“. Za seba musím priznať – pri kreovaní textu určeného pre tento priestor časopisu som išiel až za hranice svojho poznania. Moje myšlienky pripravené do príspevku boli viackrát konzultované s br. farárom. No a hlavne jeho úvodné texty (homília, spomienka na Gena Ryana, články venované reformácii) boli dokonale vycibrené. Aj za neho asi môžem povedať, že sme sa snažili dať do nich „všetko“. Potom som si prečítal jeden z posledných príspevkov spomínanej Otvorenej náruče z pera br. farára, venovaný našej Evanjelickej zborovej diakonii. Na rozdiel od tých predchádzajúcich z článku už nesršala snaha o perfektnosť. Jednoducho, ľudsky (po lopate) tu opísal každodennú rutinnú prácu našich diakonov. Síce rutinnú, ale o to srdečnejšiu a nanajvýš potrebnú. Toto čítanie bolo balzomom na moju dušu.

Vtedy sa mi v mysli vynorila zaujímavá súvislosť. Možno si niektorí z vás, nitrianskych cirkevníkov, spomenú na jednu z

Foto: Zdenka Žihlavski

Advent je tiché pozeranie do plameňa sviece.

adventných kázni Ivana Elka spred pár rokov. V jej úvode hovoril o tom, ako boli spolu s dôstojným pánom nitrianskym sídelným biskupom Viliamom Judákom oslovení redaktorom TV Nitrička, aby vyznali, čo pre nich znamená advent. Br. farár Elko sa snažil čo najbiblickejšie, čo najperfektnejšie, s plným intelektuálnym nábojom advent zadefinovať. Pán biskup Judák povedal, že advent je preňho tiché pozeranie do plameňa adventnej sviece. Pán farár Elko túto odpoveď s pokorou a veľkým rešpektom obdivoval.

Na druhom verši Žalmu 62, ktorý citujem v úvode, založil svoju slávnostnú kázeň na seniorátnych Službách Božích, venovaných 500. výročiu reformácie, náš br. senior Ján Jančo (použil kralický preklad).

Opýtal sa „duší“ v zhromaždení, kofkokrát tento jubilejný rok oslávili stíšením sa, mlčiac. S Ivanom Elkom sme na seba pozreli – aspoň ja určite zahanbený – že ani raz.

Na kresťanstve je krásne to, že hriešny človek má stále nádej na zmenu. Postupne ideme zapaľovať adventné sviece. Pokúsme sa o niečo, čo bude – aspoň pre mňa pri mojej povahe skoro nemožné – no predsa. Odsuňme v tieto adventné i následné vianočné dni výkon do tieňa mlčania a očakávania. Poznajúc Písmo a vierouku našich reformátorov je to zaiste správne a spásonosné.

Ján Huba, zborový dozorca

TÉMY PRE MODLITEBNÍKOV

Prosme za všetky naše Služby Božie vo sviatočnom čase. Nech sa Duch Svätý mocou zvestovaného Božieho Slova mocne dotýka myslí, srdc, svedomí, životov. Prosme za všetkých návštevníkov našich zhromaždení bez rozdielu: Nech chvíle v chráme, ale i v domácnostiach či v samote znamenajú obnovu a posilu vo viere.

Ďakujeme za všetky Služby Božie, podujatia, stretnutia, cesty, návštevy a skúsenosti, ktoré nám Pán doprial v roku 2017. Ďakujeme za presbyterov, funkcionárov, dobrovoľníkov v misii a akokoľvek slúžiacich v našom cirkevnom zbere.

Prosme za pracovníkov našej diakonie, za ich zdravie, silu, trpezlivosť a lásku v službe. Prosme za klientov diakonie, za našich najstarších i za všetkých, ktorí sa nachádzajú v akomkoľvek ťažkom položení, smútku, samote. Nech môžu prežívať Pánovu pomoc, prítomnosť, potešovanie.

Prosme o Božie vedenie a zdar pri získavaní stavebného povolenia na stavbu diakonického zariadenia.

STRETLI SME SA V SLUŽBE S RADMILOU KUŤKOVOU

Foto: Ivan Elko

Radmila Kuťková.

Radmilka patrí medzi tohtoročných okrúhlych jubilatov. V živote sa pohybovala na pomedzí ekonómie a počítačov. Je našou presbyterkou a predsedníčkou revízneho výboru.

Radmilka, odkiaľ pochádzaš?

Som rodáčka zo Svätoplukova. Môj starý otec bol presbyterom. Pán farár Michal Cibulka ma krstil i konfirmoval. Vážila som si ho, naše rodiny sa priatelili. S úsmevom spomínam, ako mi láskavo hovorieval: Milka – tak ma oslovoval - ty pieseň nespievaj, ale nám ju zarecituaj ako básničku.

Kde si sa zobrala v Nitre?

Do Nitry som prišla za prácou v roku 1970. Pracovala som v Agrise, výpočtovom stredisku pre poľnohospodárov, v praveku počítačov. Potom znova počíta-

če na Okresnom a Krajskom úrade. Teraz som ekonómkou v reedukačnom centre. V minulosti som každý víkend cestovala do Svätoplukova, dlho som tomu hovorila „domov“. Vo svätoplukovskom zbore som bola doma aj duchovne. Až po posvätení nášho kostola som sa zborovou príslušnosťou úplne preorientovala na Nitru.

Ako sa začala tvoja služba?

Do služby ma zapojila dnes už zosnulá vzácna sestra Emília Kontšeková. Pracovala v revíznom výbore a v čase, keď bolo treba vykonať doplňujúce voľby ma vyzvala, aby som sa ujala tejto práce. Súhlasila som. Zároveň ma uviedla aj do Spoločenstva evanjelických žien. Vtedy som netušila, že raz budem predsedníčkou výboru práve namiesto nej.

Neevanjelickým čitateľom Otvorenej náruče bude možno prekvapením, že v našich zboroch jestvujú nejaké revízne komisie.

Evanjelické cirkevné zbory majú volené orgány, ktoré riadia chod zboru vo všetkých oblastiach. Oblasť peňazí a hospodárenia je veľmi dôležitá a revízny výbor, u nás päťčlenný, je jeden z nástrojov na dohľad v tejto oblasti. Vykonávame kontrolu pokladne a účtovníctva, dodržiavanie rozpočtu. Zborovému konventu predkladám revíziu správu. Poviem jednu vlastnú skúsenosť: Otec mi rozprával, že keď bol mládencom, vykonával suplikácie, teda peňažné zbierky po cudzích cirkevných zboroch na stavbu kostola v Nitre. Za ne bol zakúpený pozemok na Šindolke, ako chrámová základina. Zrazu som to osobne pocítila, že keď aj môj otec bol v tomto zainteresovaný, mala by som sa i ja pričiniť, aby bolo dnes s našim majetkom správne nakladané, nehnuteľnosti sa predávali výhodne a s peniazmi sa efektívne hospodárilo.

Bola si i iniciátorkou vzniku Občianskeho združenia Pavla Valáška.

Áno, bolo to pred 11 rokmi. Všíkala som si trochu prax a preštudovala si legislatívu. Bola som presvedčená, že by sme sa mali o takéto niečo pokúsiť, že by to bola dobrá cesta, ako podporiť službu nášho cirkevného zboru. Chvála Bohu, naše občianske združenie výborne funguje a na budúcu jar sa bude znova uchádzať o podiel z dane.

A i v ňom bdieš nad peniazmi, si predsedníčkou dozornej rady. Radmilka, čo ti služba dáva?

Ono sa hovorí, že veriaci človek navštevuje Služby Božie, teda akoby prichádza a odchádza. Ak ale prichádzame a odchádzame s otvorenými očami, musíme vidieť, koľko rozličných potrieb má spoločenstvo. Potom to človeku nedá, aby bol iba pasívny konzument. Viera nám vždy ukáže miesto služby. Už akejkol'vek, ale služby. Trebárs v mojom prípade vedomosťami a skúsenosťami v oblasti ekonómie a hospodárenia. Podľa mňa do celku viery proste služba patrí.

A tvoj odkaz čitateľom?

Môj odkaz je, že nestačí prísť a odísť, ale v rámci svojich možností a schopností poslúžiť spoločenstvu. Jasné, práve toto nikomu nemôžete nanútiť, každý to musí pochopiť slobodne a sám. Určite chceme, aby naše spoločenstvo žilo dobrý život dnes a radi by sme ho s Božou pomocou niesli aj do budúcnosti. Kto si toto uvedomuje a môže, nech slúži.

Za rozhovor ďakuje Ivan Elko

KOKAVČANIA V NITRE

Účastníci našich jesenných zájazdov majú ešte v čerstvej pamäti ten spred dvoch rokov v Novohrade a Malohonte. Končili sme v Kokave nad Rimavicou stretnutím v kostole a kladením venca k pamätnej tabuli Dariny Bancíkovej. V zborovej sieni, kde bola pripravená večera pre dva zájazdy. Človek vtedy povie „Musíte aj vy prísť k nám“, ale prúd života môže spôsobiť, že všetko povedané a sľúbené prekryjú iné a iné veci.

Tentokrát sa tak ale našťastie nestalo. Už zjari bol naplánovaný termín 17. september, ako deň návštevy Kokavčanov v Nitre. Služby Božie začalo predsedníctvo domáceho zboru pripomenutím toho, čo majú oba cirkevné zbory spoločné. Keď v Kokave vyho-rel v r. 1911 chrám, farár Samuel Bancík vyvolal vlnu dobročinnosti nielen medzi domácimi, ale obrátil sa s množstvom prosieb aj na evanjelické zahraničie. Vďaka tomu už v r. 1913 bola slávnosť posvätenie nového kostola. Naš cirkevný zbor v r. 1998 minul všetky peniaze na výstavbu chrámu a stavbe hrozilo zakonzervovanie. Vtedy prichádza Gene Ryan a cirkevníci z Our Saviourš, vďaka pomoci ktorým sa v stavbe mohlo pokračovať a v r. 2000 bol kostol posvätený.

Kazateľom tej nedele bol kokavský farár Vladimír Ticháň. Kázal na text 1. Mojžišova 28, 10 – 18. Hovoril o Jákobovej skúsenosti s Hospodinom v Bét-Eli, ale i o našom vlastnom, osobnom Bét-Eli, našich stavoch a skúsenostiach, kde sa náš svet stretá s Božím svetom.

Zhromaždeniu sa prihovarila sestra zborová dozorkyňa Jaroslava Maceko-

Ranné pozdravy predsedníctiev zborov.

vá. Hovorila o histórii i dnešných zápa-soch cirkevného zboru („To najvzác-nejšie, čo máme, sú naši cirkevníci“). Odovzdala tri dary: Povzbudenie vo viere a v láske, priehrštie vystúpení Kokavčanov a špeciálny slávnostný koláč – kokavské bégne – ktoré z veľkého koša boli ponúkané všetkým prítomným. Potom už spieval spevokol žien, počuli sme recitáciu básne Ladislava Fričovského „Moja rodná“, na fujary nám zahrli a zaspievali Pavel Bielčík, Miroslav Moncol a br. farár Ticháň a na valašskú flautu v očovskom klobúčiku hosťujúci Karol Kočík. Krásne bolo, že nič neprekročilo hranicu medzi Službami Božími a kultúrnym programom: Všetko, čo nám hostia priniesli, bolo spontánnym a srdečným predsta-vením prostredia, z ktorého pochádzajú, ktoré udrelo pečať na ich život

a v ktorom sa dnes snažia žiť život viery.

Náš symbolický darček sme v mene Nitranov odovzdali najstaršiemu členovi kokavskej skupiny, otcovi nášho brata zborového dozorcú, bývalému kokavskému presbyterovi Jánovi Hubovi staršiemu.

K spoločnému obedu sme sa pobrali už za dažďa. Keď sme sa chceli pomodliť a prosili sme, aby v reštaurácii vypli hukot ventilátora, ospravedlnili sa nám, že to je bubnovanie dažďa na strechu. Neprestajný lejak nám zabránil absolvovať celý ďalší program, naplánovaný na hrade. Čo sme z dejín nášho mesta, evanjelickej komunity a súčasnosti nášho zboru mohli povedať, povedali sme v reštaurácii, prekrikujúc hučanie dažďa. Absolvovali sme aspoň vyhladkovú jazdu autobusom po meste. Návšteva sa skončila tam, kde začala – v kostole, kde nás ešte od rána čakali dobroty, ktoré nachystali naše sestry.

Keď naši milí Kokavčania odchádzali, bolo presne toľko hodín, ako bol pôvodne naplánovaný ich odchod. Keď sme kývali za autobusom, na chvíľočku sa pretrhli mraky a ustal dážď. To je vtip? No o pár minút lialo opäť, neprestajne. Figliar dážď úplne zmenil naše plány, ale ani trocha neublížil srdečnosti tohto stretnutia.

Ženský spevácky zbor.

PJEKNÉ MŇESTÁ!

Poznať dnešný život evanjelických zborov na veľkých bratislavských sídliskách a na Záhorí, zoznámiť sa s radikálnym hnutím novokrstencov, kochať sa sakrálnymi pamiatkami z našich najstarších dejín, sledovať stopy Komenského a Hurbana, to bolo päť dôležitých tém, ktoré sme sledovali počas tohtoročného Jesenného zájazdu Záhorie 2017, 14. a 15. októbra.

Veľký autobus nás unáša netradične na juhozápad, k nášmu hlavnému mestu a k stotisícovej Petržalke. Aj ostrieľaní klokočinskí tigri sa cítia uprostred tejto betónovej džungle zneistení. Je krátko pred deviatou a v kostole z roku 1994 nás víta sestra farárka Evka Kolesárová. Hneď od prvého slova o živote a službe petržalských evanjelikov sa poznávame takmer vo všetkom. Ľudia sú v neustálom pohybe, urobiť si čas pre cirkev býva luxus, deti a mládež nesmú byť v nečinnosti a krúžky majú každý deň, nájst spoločný čas na konfirmačnú prípravu je už nemožné, bojuje sa o každé dieťa, mládežníka, dospelého, rodiny, seniorov, všetko sa stále mení a vyvíja, kolotoč termínov a stretnutí od rána do večera, sedem dní v týždni. Táto veta môže byť ešte oveľa dlhšia. Pri koláčikoch a káve je s nami už i brat farár Janko Kolesár. Ráno mal jednu skupinu konfirmandov a po nej majú s nimi starší mládežníci. Máte chuť želať iba pevné zdravie a výdrž. Vonku je menšie stavenisko a sobota opäť prinesie brigádu. Opravu potrebovali schody a vydláždené priestranstvá pred kostolom. Kiež by bolo veľa nôh, ktoré ich opäť riadne zošliapu!

Veľkú Bratislavu pretne na opačný koniec a ocitáme sa na sídlisku Dúbravka. Tu získali evanjelici do vlastníctva Dom kultúry, ktorý si adaptovali na zborové centrum a zároveň pred niekoľkými rokmi vytvorili samostatný cirkevný zbor. Víťajú nás farár Janko Hroboň s manželkou Máriou a zborový dozorca Stanko Páťal. Snažia sa dať mladému spoločenstvu sviežu, súčasnú a príťažlivú tvár a pritom nezľavovať z nárokov na poctivé kresťanstvo,

Foto: Katka Marečková

Kostolík v Kopčanoch.

ktoré je misijne i diakonicky aktívne. Opakujú sa skúsenosti mestských cirkevných zborov, no podriemkávať sa nedá: I v Petržalke i v Dúbravke počujeme o nových a inšpiratívnych veciach. Naši sa živo vypytujú.

Aj tu prídu koláčiky a kávička všetkým vhod, ale pekné veci sa musia opäť skončiť. Na poludnie vstupujeme na nefalšovanú nivu Záhorie a dostávame sa do Veľkých Levár. Vidiecke prostredie je komornejšie a komornejší je i starý kostolík, ktorý pamätá na dávne časy, pre evanjelické vyznanie prajné i nepriateľské. Farár Radko Danko nevtíska dvestočlennému zboru povedomie, že „sme malí a je koniec“. V na počet skromnom zbere život pekne pulzuje. V Levároch však máme ešte jeden cieľ – Habánske múzeum. Šestnásť storočie dalo cirkev vnútorne do pohybu. Výsledkom reformácie však neboli iba luteráni či kalvíni, ale i takí, ktorí klasickú reformáciu považovali iba za slabý a kompromisnícky odvar toho, akí majú kresťan a cirkev skutočne byť. Takými boli novokrstenci, anabaptisti, ľudovo „Habáni“, zo skomoleniny názvu ich typických rozložitých domov s obrovskou sedlovou strechou. Habáni boli násilne vytlačení zo Švajčiarska a Nemecka a na svojej niekoľkostoročnej ceste Európou a Ruskom až do Ameriky, sa usadili i na mnohých miestach západného Slovenska. Tu hovoríme o

ich pôvodnom zápale pre radikálnu reformáciu, dobách najväčšej duchovnej i materiálnej prosperity, ale i o príčinách ich postupného úpadku a konečnej asimilácie. A sprievodcu nám robí brat Jozef Maslín, zborový dozorca z Levár.

Pomyselné listy histórie však hodláme prehrnúť ešte viac dozadu a preto z Levár smerujeme do Kopčan. V dedine autobus odbočí do polí a po krátkej chvíli sa nám pred očami vynorí kostolík Svätej Margity Antiochijskej, ešte o hodný kúsok starší brat kostolíkov v Kostoľanoch pod Trábečom či v Drážovciach. V jeho múroch identifikovali murivo z veľkomoravských čias. Kedysi patril k neďalekej mikulčickej aglomerácii, ktorú sme navštívili pred štyrmi rokmi. Už sme vnútri a počujeme historický výklad sprievodkyne. Áno, sme pod strechou vôbec najstaršej zachovanej stavby na Slovensku!

Blíži sa podvečer a prichádzame do malebnej Skalice. V málokterom slovenskom meste nájdete zachovanú spleť úzkych uličiek s pôvodnými domami, trojuholníkové námestie s veľkými historickými kostolmi a ľahké povievanie ducha starých čias. Ubytovávame sa na internáte Strednej zdravotníckej školy. Vyzeráme ako študenti, ktorí sa tu roky zabudli. Po večeri zisťujeme, že domáci viery sa nám predsa len nebudú môcť venovať tak, ako sme si to napláno-

vali. Majú plné ruky práce – zavítala k nim delegácia z nemeckého partnerského zboru. Brat farár Peter Švehla nám však požičal veľký kľúč od kostola a večerné zhromaždenie v kostole si urobíme sami. Napokon je z toho jeden z najsilnejších duchovných momentov roka. Tu hovoríme o členoch českej Jednoty bratskej, ktorí po vyhnaní z Čiech po roku 1620 našli svoju domovinu na niekoľkých miestach moravsko-slovenského pomedzia, i v Skalici. Ján Ámos Komenský ako posledný biskup Jednoty navštívil Skalicu v r. 1650, posvätil tu modlitebňu a inštaloval seniora. Mal predtuchu, že Jednota bez väzby na pôvodnú vlasť čoskoro zanikne. Píše teda duchovný závet – Kšaft Matky umírajíci, Jednoty bratské. Na tomto mieste si uvedomujeme jeden veľmi clivý historický fakt, že mnohé vzácne pravdy, dôrazy a hnutia v cirkvi prosto zanikli. Komenský i Jednota cez situáciu zanikania vlastného hnutia jasne vnímali, že sme tu iba ako pútnici, ktorí hľadajú pravú vlasť, doslova „v labyrinte sveta raj srdca“. V tej chvíli všetci cítime niečo z toho. Sme sami, v kostole, ktorý nám nepatrí, po tme sme nahmatali vypínač a zažali svetlo, rozprávame o neexistujúcej Jednote bratskej a pripomíname neexistujúcich novokrstencov, spievame a o chvíľu odtiaľto odídeme, vrátíme kľúč, aby sme spali na cudzom mieste, kde nám študenti uvoľnili svoje postele. Áno, sme tu iba chvíľu, iba tadiaľto prechádzame, všetko je iba ako kvapôčka, ktorá sa na chvíľu zaskvie a potom zmizne....

Na druhý deň ráno slávime Služby Božie i hostinu pravej a istej budúcnosti - Večeru Pánovu - s domácimi, s hosťami z Nemecka a zdravíme sa i s emeritým biskupom bratom Ivanom Osuským. Potom kladieme prvý z našich vencov ku Komenského pamätníku v parku kostola. Tu čítame aj úryvok z Kšaftu, odkaz stále aktuálny i pre dnešných kresťanov. Pietna chvíľa ticha sa už však mieša s veselou dychovkou, ktorá pred kostolom vyhráva skalické ľudovky. Vede ju šikovný trubkár, zborový dozorca Dušan Lašák. My sa však lúčime a kráčame skalickými zákutiami na mestské návršie, kde stojí ikonická rotunda svätého Juraja.

Foto: Katka Marečková

Hurbanova mohyla v Hlbokom.

Sprievodca nám urobí podrobný výklad dejín mesta, z perspektívy nám ukáže všetky jeho dominanty a najzaujímavejšia časť výkladu sa odohrá priamo v rotunde.

Pri obede sa ukázalo, že ničím neprekvapím a že všetci naši poznajú vtip o skalickej šibenici, ktorá nie je pre Holíččanov, ale „enem pro nás a pro naše detky“. Áno, dvaja susedia, Skalica a Holíč, vždy súperili v mnohých oblastiach o prestíž. Holíč sa teraz stane predposlednou zastávkou na našej ceste. V tolerančnom kostole nás víta rodáčka z Krajného, sestra farárka Milka Talábová a premieňa tento priestor na taký, kde je proste dobre. Všetko jej však nahráva: Slniečko nám chcelo akoby naposledy pripomenúť odchádzajúce leto, kvety na dvore ukazujú najsýtejšie farby a dve milé sestry pripravili vynikajúce koláče i s výmenou receptov. Áno, bolo to všetko veľmi príjemné, ale predsa v pamäti rezonujú nie jednoduché skúsenosti sestry farárky Milky z jej každodenných zápasov o deti, mládež, dospelých.

Musíme sa však lúčiť a cez Senicu smerujeme k našej poslednej štvorzastávke, k Hlbokému. Najprv navštívime Hurbanovo múzeum, kde nám milá pani sprievodkyňa podá podrobný výklad životnej cesty veľikána cirkvi i národa. Odtiaľ smerujeme na cintorín. Hurbanova mohyla od fenomenálneho Dušana Jurkoviča patrí k najpamätnejším miestam, na ktorých môže stáť slovenská noha. Tu zaznejú spomienky na Hurbana ako -

keď to doba žiadala - politika a vojak. Čítame úryvok z Hurbanových Rozpomienok a k množstvu iných vencov kladieme i svoj. Sestra kostolníčka nás už čaká v kostole, jeho interiér je veľmi pekne zrekonštruovaný a pamätá na svojho po 45 rokov farára Hurbana. Tu spomíname na neho ako na farára a superintendenta patentálnych zborov. Bodku za zájazdom dá návšteva v hurbanovskej fare, na ktorej priečelí je i plastika skvelého Hurbanovho syna, básnika Svetozára Hurbana Vajanského. Zbor práve nemá farára, fara je ale pre niekoho krásne „narichtovaná“. Ak si z jablone utrhnete jabĺčko a zahryznete doň, má to niečo do seba. Záhradou sa akoby mihne zástera a čepiec pani farárky Aničky rodenej Jurkovičovej.

Človek našich čias, rozmaznávaný všelijakým pohodlím a večne ufrfláň, musí predsa len kapitulovať a vyznať: Nemohli sme byť obdarovaní slnečnejším víkendom, príjemnejšími a pohostinnejšími ľuďmi a inšpiratívnejšími svedectvami a skúsenosťami ako tými, ktorých sa nám dostalo. Naša 47-členná posádka uzrela blikajúce signály na špičke Pyramídy plná chvály a vďaky.

DÔLEŽITÉ MÍLNIKY DEJÍN EVANJELICKEJ CIRKVI A. V. NA SLOVENSKU (2. ČASŤ)

- leto 1619 – Protestantské sedmohradské knieža Gabriel Bethlen začína protihabsburské povstanie, ktoré bolo vyprovokované zákrokmi kráľa proti náboženským slobodám a porušovaniu uhorských zákonov.
- november 1619 – Povstalecký snem v Bratislave vyhlásil náboženskú rovnoprávnosť. V mestách má kostol pripadnúť vždy väčšine cirkvi.
- 1620 – Delegáti evanjelikov z desiatich stolíc (!) sa zišli na Generálnej synode v Prievidzi. Po Žilinskej a Spišsko-podhradskej to bola tretia historicky dôležitá synoda – zákonodarné zhromaždenie delegátov celej cirkvi. Boli potvrdené závery synôd v Žiline (1610) a Spišskom Podhradí (1614) a prijaté ďalšie dôležité úpravy pre život už samostatnej, jednej a veľkej Evanjelickej cirkvi.
- 1621 - Za palatína bol zvolený evanjelik Stanislav Thurzo. Skoro však zomiera a palatínom sa stáva katolík Mikuláš Esterházi. Sobášom sa zmocnil Thurzovských majetkov a začína na nich vykonávať tvrdú rekatolizáciu. Podobne sa deje na východnom Slovensku pod vedením Kataríny Pálfiovej a za asistencie jezuitov, ktorí sa vracajú do Uhorska.
- 1622 – Kráľ Ferdinand II. a Gabriel Bethlen uzatvorili mier v Mikulove. Jeho podmienky zaručovali slobodu protestantom, v rozsahu zákonov Viedenského mieru z r. 1608.
- Kardinál Pázmaň oznamuje v liste do Ríma, že 90 % obyvateľov Uhorska tvoria protestanti.
- september 1622 – Konalo sa Šintavské konzistorium, ktoré upravovalo život maďarsky hovoriacich evanjelikov, združených v tzv. Matúšovskej superintendencii (južné územia dnešného Slovenska a severného Maďarska).
- 1624 – 1626 – Gabriel Bethlen opakovane vojensky vystupuje na obranu protestantov.
- 1625 – Konalo sa zasadnutie snemu v Šoprone. Pápežský legát ostro vystúpil proti potvrdeniu náboženskej slobody pre protestantov. Predstavitelia evanjelických stavov sa pokúsili o jeho defenestráciu.
- 1629 – Zomiera Gabriel Bethlen. To vyvoláva zosilnenie protireformačného tlaku.
- 1636 – Sliezsky evanjelický farár, exulant v Uhorsku Juraj Tranovský, ako farár v Lipt. Mikuláši vydáva prvý spevník slovenských evanjelikov Cithara sanctorum, neskôr známy ako Tranoscus či Kancionál. Používal sa do r. 1992. Pred tým v r. 1635 vydal knihu modlitieb Phiala odoramentorum.
- 1637 – Ferdinand II. odobral evanjelikom v Uhorsku asi 400 kostolov.
- 1644 – Sedmohradské protestantské knieža Juraj I. Rákoci v reakcii na odobranie kostolov vstúpil vo švédsko-francúzskej koalícii do vojny nad Ferdinandom III. a obsadil územie Slovenska.
- 1645 – Ferdinand III. je nútený s Rákocim uzavrieť mier v Linci. Podstatná časť jeho obsahu sa týkala náboženských slobôd a postavenia protestantov.
- 1647 – Linecký mier bol vyhlásený za súčasť zákonov štátu (uzákonený). Bolo to veľké, i keď krátke víťazstvo evanjelikov. Vrátilo sa im v 18 stoliaciach 90 kostolov. Katolícka vrchnosť sa búri.
- 1648 – V Európe sa končí tridsaťročná vojna, ktorá mala i svoj výrazný konfesionálny charakter.
- 1650 – V Košiciach, ako v druhom centre na Slovensku, sa plne etablujú jezuiti. Zakladajú školu pre mladých šľachticov, univerzitu a tlačiareň. Podobne ako Trnava a prostredie jej univerzity na západnom Slovensku i oni na východe vyvíjajú misijnú rekatolizačnú činnosť, spoločne s františkánmi, paulínmi či minoritmi.
- 1657 – Na uhorský trón nastupuje Leopold I. K protestantom cítil až extrémnu averziu a robil všetko pre násilnú rekatolizáciu krajiny. Na tróne mu bolo dopriate sedieť až 48 rokov. Množstvo pôvodne protestantských šľachticov i s desaťtisícami poddaných sa vracia do rímsko-katolíckej cirkvi.
- 1662 – V Bratislave sa konal posledný zákonne zvolaný uhorský snem. Jasne sa ukázal pomer síl: i keď protestantských poddaných bola stále väčšina, medzi členmi snemu bola väčšina rímsko-katolícka. Protestantská šľachta pochádzala iba z územia Šariša a Spiša (získali pomenovanie „Hornouhorské stavy“). Snem začal napomáhať rekatolizácii: Otázky súvisiace so slobodou vierovyznania vyhlásil nie za „krajinské záležitosti“, ale za „veci súkromné“ a odmietol sa nimi zaoberať.
- 1667 – Hornouhorské stavy na dôkaz svojho neochvejného evanjelického zmýšľania a úcty k náboženským slobodám založili v Prešove napriek dvojnásobnému Leopoldovmu zákazu Evanjelické kolégium, ako „vysokú školu evanjelických stavov“.
- 1670 – Protireformačné úsilie nachádza veľmi významných protagonistov v novom uhorskom primasovi Jurajovi Selepčeni a ostrihomskom arcibiskupovi Leopoldovi Koloničovi. Zo všetkých síl sa snažia naplniť víziu Uhorska bez protestantov (Regnum Marianum, Kráľovstvo Márie).
- 1670 – Bolo odhalené pripravované protihabsburské povstanie pod vedením Štefana Vešelénihho, vyprovokované nespokojnosťou evanjelických stavov s absolutistickou, fanatickou politikou Leopolda. Celá záležitosť sa stala zámienkou pre nové a mimoriadne kruté represálie proti protestantom, známe ako Desaťročné prenasledovanie (1671 – 1681). Počas týchto rokov bola Evanjelická cirkev fakticky v ilegale, zbavená majetku, farárov a práv.
- 1671 – V priebehu troch mesiacov bolo odobratých 300 kostolov, desiatky škôl a fár, i prešovské Evanjelické kolégium. Farári sú vyhánaní, prostý evanjelický ľud i šľachta pred represáliami masovo odchádza do Sedmohradska, do Zakarpania, či dokonca na teritória obsadené Turkami. Na Turej Lúke, v Senici, či v Bratislave pri odobraní majetku vznikajú ľudové vzbury, tečie krv.
- 1671 – Konal sa Prvý prešporský súd, na ktorý pred komisiu zloženú z katolíckej svetskej i cirkevnej vrchnosti, vystrojenej mimoriadnymi právomocami, boli pozývaní evanjelickí či kalvínski farári a učitelia, ktorí museli čeliť vykonštruovaným obvineniam. Počet predvolaných na tento prvý súd nie je známy, resp. potvrdený.
- máj 1672 – Do Trnavy bolo predvolaných k súdu bratislavských 320 evanjelikov (Trnavský súd). Senior Dávid Titius, farári a 24 mešťanov bolo pol roka väznených a mučených, museli sa napokon vykúpiť. Kostoly a školy boli evanjelikom v Bratislave násilne odňaté.

- 1673 – Konal sa Druhý prešporský súd s 33 evanjelickými a 2 kalvínskymi farármi (dostavilo sa 24). Jediný evanjelický člen súdu sa na protest proti nezákonnosti jednanja členstva v súde vzdal. Povinné bolo podpísanie priznania k vykonštruovaným ťažkým zločinom a potom boli tri „slobodné možnosti“: Podpísať reverz a odísť do vyhnanstva, podpísať reverz a zrieknuť sa úradu farára s možnosťou zostať ako súkromná osoba v Uhorsku, alebo prestúpiť na rím.-katolícku vieru (ľudovo „uhorská kľatba“).
- marec 1674 – Konal sa Spišskopodhradský súd so 41 evanjelickými farármi a kaplánmi.
- jar 1674 – Konal sa Tretí prešporský súd. Plánovaných bolo predvolať 2600 osôb! Napokon predvolali 735 osôb, farárov a učiteľov. Dostavilo sa 256 evanjelikov a 80 kalvínov. Väčšina podpísala reverz a opustila vlasť. Niekoľko-málo prestúpilo a siedmi boli pre nemoc oslobodení. 94 odmietlo čokoľvek podpísať a boli odsúdení na smrť. Do marca 1675 boli v neľudských podmienkach väznení a mučení a potom predaní do Neapolu na veslovanie na vojenských lodiach. 21 po tomto všetkom konvertovalo, traja zomreli od hladu a piatim sa podarilo utiecť. Ostatní boli peši s okovami na nohách vedení do Neapola. Väčšina cestou zomrela, niekoľkým sa podarilo utiecť (viď knižné spomienky Tobiáša Masníka či Jána Simonidesa). Následkom všetkých piatich uvedených súdov v priebehu troch rokov, prišli evanjelické cirkevné zbory o množstvo farárov a učiteľov. Cirkev sa ocitá v mimoriadne kriticknej situácii.
- 1678 – Sedmohradské protestantské knieža Imrich Tököli, rodák z Kežmarku a absolvent prešovského Evanjelického lýcea, začína protihabsburské povstanie. S tzv. kuruckým vojskom obsadil väčšinu Slovenska a všade je vrelo vítaný a podporovaný. Na obsadených územiach sa evanjelici môžu pomaly vracieť k životu spred Vešeléniovského povstania.
- 1681 – Cisár Leopold vzhľadom na turecké nebezpečenstvo mení politiku a na sneme v Šoproni podpisuje mier s Imrichom Tökölim. Jeho články (artikuly) číslo 25 a 26 dovoľujú evanjelikom postaviť si po dva drevené kostoly v každej stolici, plus ďalšie na špeciálne privilegovaných miestach (tzv. artikulórne miesta a artikulórne kostoly). Nie je to sloboda, ale nevídaná úľava.
- 1683 – Zasadá povstalecký snem v Košiciach a rieši otázky spáchaných majetkových krívd. Žiaľ, na mnohých miestach sú tendencie pomstiť sa katolíckej strane za prežitú útrapy a bezprávie, vyvolané frustráciou protestantov z nekonečného radu striedania sa nádejí a perzekúcií.
- 1687 – Turci sú porazení pri Viedni. Kráľovi Leopoldovi sa uvoľňujú ruky a vracia sa k politike protireformácie. Vrátene kostoly sú znova odoberané, je snaha komplikovať výstavbu artikulórných kostolov a revidovať podmienky Šopronskeho mieru.
- 1687 – Odohrali sa „Prešovské jatky“. Cisársky generál Antonio Caraffa na základe vykonštruovaných obvinení po krajine zatýkal a potom v uzatvorenom meste Prešov väznil a mučil vyše 60 významných evanjelikov. Na námestí drasticky postupne popravil 24 z nich, až ďalším zverstvám zabránil výnos uhorského snemu.
- 1687 – 88 – Zasadal uhorský snem v Bratislave. Prijal politické rozhodnutia posilňujúce pozíciu cisára, ktoré mali protireformačné nasmerovanie.
- 1691 – Cisár Leopold podal „Leopoldovo vysvetlenie“ (Explanatio Leopoldina), týkajúce sa článkov 25 a 26 šopronskeho snemu vzhľadom na to, že oslobodením južných častí Uhorska od Turkov vznikla nová územná situácia. Počet artikulórných kostolov v celom Uhorsku bol drasticky znížený na 22, evanjelici boli nútení dodržiavať katolícke sviatky a všetky poplatky odovzdávať katolíckej vrchnosti. Evanjelickí meštania nespeli byť členmi mestských rád a šľachta nespela byť v stoličnej správe.
- leto 1703 – Začína sa posledné z radu protihabsburských povstaní - povstanie Františka Rákociho II. Po matke bol katolík, vychovaný jezuitmi. Medzi povstalcami (kuruci) i medzi vodcami boli aj katolíci. Obsadil celé územie Slovenska a bol vyhlásený za vodcu šľachtickej konfederácie.
- 1704 – Posledný žijúci evanjelický superintendent (biskup) Jakub Zabler, sám na úteku, v Kukovej tajne vysvätil 45 farárov.
- 1704 – Konala sa štvrtá historická synoda, známa ako Hornouhorská synoda v Cerove. Schválila nové rozdelenie zborov a seniorátov do superintendentcií a za superintendenta zvolila Izaiáša Pilárika. Žiaľ, mnohé veľké a tradičné cirkevné zbory v dobe perzekúcií zanikli.
- jeseň 1705 – Zasadá kurucký snem v Sečanoch. Uzákoniť slobodné vyznávanie troch rovnoprávných náboženstiev (katolíci, evanjelici, kalvíni) a snažiť sa vykonať spravodlivé zmiernenie majetkových krívd. Evanjelická cirkev sa pomaly a vzhľadom na predchádzajúce zlé skúsenosti so zdanlivým závanom náboženskej slobody opatrne preberá z agónie.
- apríl 1707 – V atmosfére Rákociho povstania sa koná v poradí piata historická synoda, v Ružomberku. Zúčastnilo sa jej 82 delegátov z radov farárov i evanjelických stavov. Predsedali jej generál Štefan Petröci, superintendent Jakub Zabler a Rákociho kancelár Žigmund Jánoky. Jej najdôležitejšou duchovnou a ideovou postavou bol však Daniel Krman ml. Prijala 25 kánonov, týkajúcich sa všetkých oblastí života zdecimovanej cirkvi, ktorá sa preberá k životu. Okrem iného prijala úpravy k liturgii Služieb Božích, trojjazyčnú bohoslužobnú Agendu (Krmanova agenda), zaujala odmietavý postoj voči z Nemecka sa šíriacemu pietistickému hnutiu (u nás predstaviteľ Matej Bel) a vyslala Daniela Krmana ku švédskemu kráľovi Karolovi XII. s prosbou o finančnú pomoc pre Evanjelické kolégium v Prešove (viď jeho denník Itinerarium, z rokov 1708 – 1709).
- 1708 - Rákociho povstanie sa zmieta vo vojenských i politických neúspechoch, až definitívne zaniká. Uzavrelo turbulentných sto rokov protihabsburských povstaní, ktoré mali okrem či pragmatických či vznešených politických cieľov vo svojom programe i slobodu náboženského vyznania a konfesiónu toleranciu.
- 1711 – Nový cisár Jozef I. uzatvára s Františkom Rákocim II. mier v Sattmári. Pomery po ružomerskej synode a po skončení povstania sa však zdajú usporiadané a pokojné iba naoko. Onedlho sa začne nové, uhladenejšie, ale rovnako nekompromisné kolo protireformácie, ktoré dostane pomenovanie „tichá protireformácia“.

Blíži sa koniec roku a i v našej diakonii pomaly nastáva čas bilančovať. Zhodnotiť, čo a ako sa nám podarilo, kde sme sa potešili a kde riadne zadýchali, spomenúť si na všetkých tých, ktorým sme mali možnosť pomáhať, ale i dať do pozornosti tých, ktorí ako pracovníci sú každodenne s diakoniou spätí, či ju podporujú a snažia sa byť nápomocní.

V tomto roku sme opatrovali 43 starkých. 31 z nich boli naši klienti s uzatvorenou zmluvou o poskytovaní opatrovateľskej služby 12-ti boli seniori bez zmluvy, ktorým sme pomáhali na základe ich momentálnych želaní a potrieb (jedenásti boli z Nitry, jedna starénka z Branču). Z dôvodu umiestnenia do penziónov a, žiaľ, i jedného úmrtia, nám odišli piati opatrovaní.

Naša služba bola rôznorodá. Prioritne bola však zameraná na poskytovanie opatrovateľskej služby klientom s najvyšším stupňom odkázanosti (ležiacim a imobilným) a seniorom žijúcim osamote. Práca na záhradách, opravy, pomoc v domácnosti a preprava seniorov sa realizovali ako doplnková činnosť, ktorá spolu s poradenstvom, zapožičiavaním zdravotných pomôcok a distribúciou darovaných hygienických pomôcok dotvárali komplexnosť v našu diakoniu poskytovaných službách. Ako jediní v meste sme poskytovali službu v sobotu a v nedeľu či po 16-tej hodine.

Pracovný tím našej zborovej diakonie je malým, ale dobre zladeným kolektívom. V priebehu času v ňom nenastali žiadne zmeny. Tvoria ho: **Ing. Magdaléna Šeböková**, ktorá má na starosti mzdy a účtovníctvo, **Peter Globan**, ktorý je opatrovateľ, vodič, opravár a záhradník, **Mgr. Zuzana Šurániová**, ktorá je opatrovateľkou, poskytovateľkou sociálneho poradenstva a krajčírkou, **Olga Čajkovičová**, ktorá je opatrovateľkou a rehabilitačnou sestrou, **Mária Melišková**, ktorá je opatrovateľka a ja, **Ing. Milan Slezák**, ktorý som riaditeľom diakonie, manažujem jej každodenný

Bratia Milan a Peter v záhradke klienta.

denný chod a zároveň som tiež opatrovateľom. Všetkým im veľmi pekne za ich službu ďakujem!

V prospech našej zborovej diakonie i v tomto roku pracovalo niekoľko dobrovoľníkov, ktorí nám pomáhali v neočakávaných, zložitých situáciách. Patrili medzi nich predovšetkým **Zita Nová a Janka Globanová**.

Tiež by som chcel poďakovať všetkým tým, ktorí v r. 2017 našu diakonickú službu podporili akýmkoľvek iným spôsobom či prosťe nám jednoducho priali. Poďakovanie patrí celému cirkevnému zboru, presbyterstvu na čele s bratom farárom a zborovým dozorcóm. No a zvláštna vďaka patrí aj našim klientom za to, že nás prijali, dôverovali nám a tak sme sa mohli stať súčasťou ich každodenného života.

Ďakujem i všetkým darcom, ktorí milodarmi či dvoma percentami z dane - v roku 2017 mimoriadne na Evanjelickú diakoniu Bratislava - podporili činnosť našej služby. Ďakujeme tým, ktorí sa za nás i za našich klientov modlili. Dúfam že nám zostanete priaznivo naklonení i naďalej, aby sme mohli pracovať a pomáhať našim starkým. Presné údaje o počte poskytnutých hodín opatrovania a nákladoch na našu prácu v r. 2017 sa dozviete po skon-

čení kalendárneho roku vo výročnej správe farára za r. 2017 a v budúcom čísle Otvorenej náruče.

Ako predposledné si vás dovoľujem srdečne pozvať do nášho kostola vo veľmi špeciálnom čase – na Silvestra o 16.00 hod. – keď sa uskutoční tradičný benefičný koncert na podporu Evanjelickej zborovej diakonie Nitra. Predstavia sa vynikajúci koncertní umelci – nám známy organista Stanislav Šurin a hráč na dosť ojedinelý hudobný nástroj, panovu flautu, Helmut Hauskeller z Nemecka. Na záver jubilejného roku reformácie budú hrať hudbu, ktorá je neoddeliteľne spätá s reformáciou. Ďakujeme vám za vaše dobrovoľné vstupné, ktoré podporí našu službu v novom období roku 2018, ktorý – verím - sa pred nami ticho a pokojne otvorí.

No a ako posledné, ale určite nie čo do významu: Želám vám v mene všetkých zamestnancov, spolupracovníkov a priateľov našej Evanjelickej zborovej diakonie Nitra požehnané vianočné sviatky a šťastný nový rok 2018. Radi vám pomôžeme!

Milan Slezák, riaditeľ
Evanjelickej zborovej diakonie Nitra

OBČIANSKE ZDRUŽENIE PAVLA VALÁŠKA

Ako si Občianske združenie Pavla Valáška (ďalej OZ Pavla Valáška) plnilo v roku 2017 svoje poslanie – podporovať činnosť nášho cirkevného zboru v sociálnej, misijnej, výchovno-vzdelávacej a kultúrnej oblasti?

Ako je vám známe, samotné OZ Pavla Valáška nemohlo byť v r. 2017 prijímateľom podielu z dane. Hospodáril iba s prostriedkami z iných zdrojov – so zvyškom z r. 2016, s členskými príspevkami a milodarmi. I keď jeho príjem nebol tak vysoký ako v iných rokoch, predsa len podporilo niekoľko oblastí nášho cirkevnozborového života – a podpora to bola ako vždy citeľná. Išlo najmä o prácu s deťmi, mládežou, seniormi a o umelecké podujatia. Rok ešte neskončil a preto presné údaje prinesieme vo výročnej správe farára za r. 2017 a v najbližšej Otvorenej náruči.

V roku 2017 sme podiel zo svojich daní mimoriadne nasmerovali pre celocirkevnú Evanjelickú diakoniu. Ďakujeme všetkým, ktorí prejavili pochopenie pre situáciu ktorá nastala a jednali podľa našich pokynov. Ospravedlňujeme sa tým, ktorým sme spôsobili akékoľvek ťažkosti, resp. sa k nim informácia o mimoriadnom prijímateľovi podielu z dane nedostala.

Na základe odovzdaných listín o poukázaní podielu z dane sme zistili, že výška poukázaného podielu bola 6.625,74 eur. Predstavitelia Evanjelickej diakonie potvrdili, že túto sumu pošlú späť na podporu našej diakonie v roku 2018. Ďakujeme za ich veľkorysosť.

Začiatkom februára budúceho roku chceme opäť rozbehnúť klasickú kampaň na získanie podielu z dane, opäť pre OZ Pavla Valáška. Veríme, že situácia z roku 2017 sa už nezopakuje.

Nesmierne si vážime prínos OZ Pavla Valáška pre náš cirkevný zbor. Vďaka prostriedkom, ktoré získava, ktorými potom priamo operuje, alebo ktorými dotuje náš zbor, sa môže diať veľa výborných vecí. Každý cent dostáva zmysel v službe! Ďakujeme Vám.

Ján Huba a Ivan El'ko za Výbor OZ Pavla Valáška

Milan.

Rok 2017 nepriniesol veľké narodeniny iba našej cirkvi a cirkevnému zboru. Z prežitia ďalšieho desaťročia života sa tešili mnohí medzi nami, napríklad sen. dozorca Vlastimil Synak, zbor. dozorca Ján Huba, presbyteri Radmila Kuťková, Magdaléna Šeböková, Anna Maričová, Milan Zmeko, spevokolista Pravoslav Prablesk či Viera Kovarčíková. Rok vyvrcholil okruhlinami od počiatku pracovníčky diakonie Zuzany Šurániovej a riaditeľa diakonie Milana Slezáka. Všetkých ešte raz srdečne pozdravujeme a posledne menovanému jubilantovi ďakujeme za výborné vedenie Evanjelickej zborovej diakonie, prajeme mu a vyprosujeme Božie požehnanie!

**Milí členovia cirkevného zboru a priatelia,
ďakujeme vám za vašu čitateľskú priazeň počas
celého roku 2017.**

**Budeme sa tešiť, ak Otvorená náruč aj v novom
roku 2018 prinesie čítanie, budujúce našu osobnú
vieru i život nášho spoločenstva.**

Pán Ježiš nech je so všetkými nami!

Nina Pastieriková, Eva Hubová, Ján Huba, Ivan El'ko

Koľavskí hudci.

500. výročie reformácie.

Jesenná víkendovka v Jablňovciach.

Tekviciáda.

Komenského pamätník v Skalici.

Šarkaniáda.

Dorastenecká prespávačka.

20. výročie spevokolu.

POZÝVAME

Služby Božie s piesňami mládeže

V 2. adventnú nedeľu 10. dec., budú Služby Božie, na ktorých budeme spievať mládežníckej piesne. Každý návštevník dostane letáčik s textami piesní a liturgickým poriadkom. Po Službách Božích pozývame mladých ľudí na jednoduchý obed a spoločne strávené popoludnie.

Adventný koncert

V nedeľu 10. dec. o 17.00 hod., sa v našom kostole bude konať adventný organový koncert.

Predstaví sa koncertný organista Michael Koller z Rakúska. Vstup je voľný. Po koncerte si vás dovoľujeme pozvať na medovníček a punč. Po celý tento deň bude vo vestibule kostola kresťanské kníhkupectvo Kruh z Levíc ponúkať široký sortiment literatúry, CD a ozdobných predmetov.

Vianočné stretnutie mládeže

V piatok 15. dec. o 17.00 hod., bude vianočné stretnutie mládeže. Kto malý, zabalený darček prinesie, ten si bude môcť malý darček tiež zobrať a počuť k tomu ešte i pekné pranie, určené práve jemu.

Adventné popoludnie pre deti

V sobotu 16. dec. o 14.00 hod., bude Adventné popoludnie pre deti. Chystáme obvyklý trojprogram: divadielko – zábava – výtvarné práce. Svojimi výtvormi chceme vyzdobiť kostol, spievať, tešiť sa a zažiť pekné spoločné chvíle na prahu Vianoc. Pozývame deti, rodičov, mládež, starých rodičov.

Vianočný stromček a generálka programu detí

Duchovná rodina nášho cirkevného zboru sa zide vo štvrtok 21. dec. o 17.00 hod., aby sme spoločne ozdobili vianočný stromček v kostole a pripravili balíčky pre deti. Pozývame členov zboru bez rozdielu veku! Rodičom zároveň pripomíname, že generálna skúška štedrovečerného programu detí bude v sobotu 23. dec., o 10.00 hod. Bude trvať asi dve hodiny.

Večera Pánova v advente a na Vianoce

1. adventná nedeľa - po Službách Božích

1. adventná nedeľa - v rámci Služieb Božích pre najstarších členov zboru (o 14.30 hod.)

1. a 2. sviatok vianočný - po Službách Božích

Nedeľa 7. januára - v rámci Služieb Božích

Služby Božie počas vianočných a novoročných sviatkov

24. dec., pozor: doobedné Služby Božie - akoby na 4. adventnú nedeľu – nebudú!

24. dec., Štedrý večer, Služby Božie s programom detí o 15.00 hod.

Štedrý večer, hlavné Služby Božie o 17.00 hod.

25. dec., 1. sviatok vianočný, Služby Božie o 10.00 hod., po nich Večera Pánova

26. dec., 2. sviatok vianočný, Služby Božie o 10.00 hod., po nich Večera Pánova

31. dec. 2017, Starý rok, pozor: Služby Božie budú o 10.00 hod. (o 16.00 hod. bude koncert na záver Jubilejného roku reformácie)

1. jan. 2018, Nový rok, Služby Božie o 10.00 hod.

6. jan., Zjavenie Krista Pána mudrcom, Služby Božie o 10.00 hod.

7. jan., 1. po Zjavení, Služby Božie s Večerou Pánovou o 10.00 hod.

Silvestrovský benefičný koncert na záver Jubilejného roku reformácie

V nedeľu 31. dec. 2017 o 16.00 hod., sa v našom kostole bude konať benefičný koncert, ktorým uzavrieme jubilejný rok 500. výročia Lutherovej reformácie. Predstaví sa koncertný organista Stanislav Šurin a hráč na panovu flautu Helmut Hauskeller z Nemecka. Výťažok z dobrovoľného vstupného bude určený na podporu našej Evanjelickej zborovej diakonie Nitra, ktorá poskytuje opatrovateľské služby klientom v domácnosti. Srdečne Vás pozývame rozlúčiť sa s významným rokom a ďakujeme za Vám za celoročnú podporu zmysluplného diakonického diela!

AKTUALITY

Ocenení pri výročí reformácie

Naši dvaja vzácní bratia, bývalý zborový dozorca Pavol Stehlo a bývalý zástupca zbor. dozorca Milan Halák, boli na návrh Seniorálneho presbyterstva Dunajsko-nitrianskeho seniorátu ocenení generálnym predsedníctvom našej cirkvi pamätnou medailou a ďakovným listom za obetavú a zanietenu prácu v ECAV na Slovensku. Ďakujeme bratom za ich službu, srdečne im blahoželáme a vyprosujeme im Božie požehnanie.

Zbierka pre hladujúcich vo svete

Do dobrovoľnej zbierky pre hladujúcich v rozličných kútoch sveta, ktorú tradične robili sestry vincentky na sviatok Poďakovania za úrody zeme pred našim kostolom, sme prispeli sumou 200,45 eur. Sestry vincentky za dar úprimne ďakujú a vyprosujú pre darcov Božie požehnanie!

Koľko lásky sa zmestí do krabice od topánok

Naše rodiny s láskou pripravili 24 krabíc s vianočnými darčekmi pre sociálne odkázané deti v Srbsku a navyiac sme pre ne vyzbierali 140,- eur. Naša zásielka bude pripojená k ďalším asi 800 balíčkom, ktoré br. farár Jozef Havrila ml. z Podlužian aj so svojim i spolupracovníkmi osobne odovzdá v Srbsku. Ďakujeme všetkým, ktorí sa diakonickej akcie zúčastnili.

Prísť do čistého a voňavého kostola

Sedem a pol roka sa o čistotu priestorov nášho kostola veľmi svedomite starala ses. Magdalénka Šeböková. Kto mal i len trocha dočinenia s touto službou iste vie, aká je namáhavá, častokrát nevďačná a zároveň ako stojí pod drobnohľadom všetkých. Jedného dňa už bolo telo proti tomuto výdatnému telocviku. Od 1. októbra túto službu prebrala ses. Janka Globanová. Magdalénke veľmi pekne ďakujeme! Janku v službe vítame a želáme jej veľa zdravia, síl a vytrvalosti.

Cirkevný príspevok 2017 a pravidelní mesační prispievatelia

Ďakujeme všetkým členom cirkevného zboru, ktorí si cirkevný príspevok na rok 2017 zaplatili do riadneho termínu, ktorým je 31. október (bolo ich 726, t. j. 53% členov zboru). Ďakujeme tiež deviatim členom cirkevného zboru, ktorí majú v banke zadaný trvalý príkaz a podporujú službu cirkevného zboru pravidelnými mesačnými príspevkami. V roku 2017 zbor od nich takto prijal 2040,- eur.

Predajnička literatúry

V každú nedeľu pred, alebo po Službách Božích, si môžete v malej predajni vo vstupnej hale kostola na prízemí vľavo zakúpiť, resp. zdarma zobrať evanjelickú tlač (Evanjelický posol spod Tatier, Cirkevné listy, Cestou svetla, Evanjelický východ, Dúha), Biblie, liturgické knihy (Evanjelický spevník, funebrál, pašie, modlitebné knihy), biblické čítanie na každý deň Tesnou bránou 2018, plagát s Lutherovými 95 výpoveďami, zaujímavé aktuálne knihy Reformátor Luther, Cirkev v útlaku či ďalšiu kresťanskú literatúru. Poslúžia Vám manželka Milota a Peter Arbetovci.

Služby Božie

Nedeľa, 10.00 hod.

V každú prvú nedeľu v mesiaci je v rámci Sl. Božích Večera Pánova

Adventné večierne

Utorok a štvrtok, 17.00

Stredtýždňové Služby Božie

Štvrtok, 17.00 hod.

Klubík

Štvrtok, 9.30 hod.

Detská besiedka

V každú nedeľu počas Služieb Božích

Príprava na konfirmáciu

1.ročník - piatok, 15.00 hod.

2.ročník - piatok, 16.30 hod.

Dorast

Piatok, 15.45 - 16.30 hod.

Mládež

Piatok, 17.00 hod.

Nitriansky evanjelický spevokol

Pondelok, 16.30 hod.

Vysokoškolská mládež

Utorok, 19.00 hod.

Stretnutie mladých mamičiek

Každá druhá streda, 17.30 hod.

Spoločenstvo evanjelických žien

Podľa dohovoru, 15.45 hod. (16.45 hod.)

Stretnutie mužov

Každý druhý pondelok, 18.00 hod.

Stretnutia manželských párov

Nedeľa, podľa dohovoru, 16.00 hod.

Večer s Bibliou

Štvrtok, 15.45 (16.45 hod.)

Stretnutie okolo Božieho Slova

v penzióne na Považskej ul.

Streda, 9.00 hod.

Stretnutie okolo Božieho Slova

v penzióne na Dolnočermánskej ul.

Piatok, 9.00 hod.

Zaopatrenie Večera Pánovou

v domácnosti, penzióne, nemocnici či v hospici

Na požiadanie u zborového farára

Ivana El'ku, 0903 / 255197

Pokrstení

A (Ježiš) bral deti do náručia, kládol ruky na ne a požehnával ich.
Marek 10, 16

Gregor Szabó
Michael Ďurina
Hanka Opatovská

Požehnanie manželstva

Kto našiel ženu, našiel znamenitú vec a priazeň dostal od Hospodina.
Príslovia 18, 22

Radoslav Rezák a Alica Branická

Zosnulí

Ja som až do vašej staroby ten istý, až do šedin vás budem nosiť. Ja som učinil, ja i dvíham, ja ponesiem i zachránim.

Izaiáš 46, 4

Ján Maniaček (84)
Ľudmila Guzová (91)

Foto: Zdenka Žihlavská

KRST SVĚTÝ

Martin Luther, Velký katechismus, r. 1529

Život křesťana je každodenným křstem, odst. 64 - 73

Treba vidieť aj to, čo znamená Svätý krst a prečo Boh ustanovil takéto vonkajšie znamenie a ceremóniu za sviatosť, ktorou sme na začiatku včleňovaní do spoločenstva cirkvi. Ceremóniou či skutkom pri krste je to, že nás celých ponoria do vody a vytiahnu z nej. Tieto dve časti ponorenie do vody a vynorenie z nej poukazujú na silu a úžitok krstu, totiž na zabitie starého Adama a povstanie nového stvorenia. Toto oboje sa v nás musí diať celý život, takže život kresťana je vlastne akoby každodenným křtom, ktorý, raz začatý, stále trvá. Tohto sa musíme neustále pridržať. Neustále sa musíme zbavovať všetkého, čo je zo starého Adama, aby mohlo prichádzať všetko, čo patrí novému človeku.

Z čoho pozostáva ten starý človek? Z toho, čo máme od Adama vrodené: hnevливость, zlosť, nenávisť, nečistota, lakomstvo, lenivosť, namyslenosť a dokonca aj nevier. Je to plnosť všetkých nerestí, tak že z našej vlastnej prirodzenosti nie je v nás nič dobré. Ale keď prichádzame do Kristovho kráľovstva, pod Jeho vládu, táto porušenosť v nás musí dennodenne ubúdať, takže čím ďalej, tým sme miernejší, trpezlivejší a pokornejší a zbavujeme sa lakomosti, nenávisťi, závidia a pýchy.

Takéto je správne křesťanské použitie krstu a jeho znamením je voda. Kde tomu tak nie je, kde sa púšťa uzda starému človeku, takže starý Adam silnie, tam sa Krst svätý neužíva správne. Lebo tí, ktorí sú mimo Krista, sú zo dňa na deň nevyhnutne horší, ako hovorí príslovie: Čím dlhšie necháš zlo zlom, tým bude horšie. Ak bol niekto minulý rok pyšný a lakomý, dnes je ešte viac pyšnejší a lakomejší. Áno, neresti mladosti sa vekom rozrastajú a množia. Malé dieťa nemá nijakú výnimočnú nerest, avšak čím je staršie, tým je horšie a skazenejšie; a keď dospeje, ukáže sa celá sila neresti čím ďalej tým viac.

Ak starého človeka nekrotí a nepotláča moc krstu, starý človek žije podľa neviazanosti svojej prirodzenosti. Na druhej strane odkedy sme sa stali křesťanmi, starý človek sa umenšuje, až kým nakoniec nezanikne. Toto je pravým zmyslom toho, čo znamená skutočne sa ponárať do krstu a každý deň z neho vychádzať. A tak vonkajšie znamenie nie je len na to, aby na niečo poukazovalo, ale aby aj mocne účinkovalo. Kde je teda viera so svojim ovocím, tam křt nie je iba znakom, tam aj účinkuje. Kde však nie je viera, tam je křt iba vonkajším znamením bez ovocia.